

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Jarmilou Úředníčkovou v právní věci

žalobce: **D. V.**
státní příslušnost Ukrajina
t. č. Pos Jezová 1501, 294 21 Bělá pod Bězdězem

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem 170 34 Praha 7, Nad Štolou 3
o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2021 č. j. OAM-86/LE-VL12-VL14-2021, o udělení mezinárodní ochrany

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2021 č. j. OAM-86/LE-VL12-VL14-2021 **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. M.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobce domáhal přezkoumání v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, jímž byla žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů zamítnuta jako zjevně nedůvodná. Žalobce uvedl, že jedním z důvodů jeho žádosti o mezinárodní ochranu byl strach z nástupu do armády, kdy by se musel zapojit do vojenských bojů na východě Ukrajiny a v případě neuposlechnutí by mu hrozilo vězení. Uvědomuje si, že výkon vojenské povinnosti je základní občanskou povinností, která je legitimní, nicméně je toho názoru, že nelze po něm požadovat účast na ozbrojeném konfliktu, který je v rozporu s mezinárodním právem a jehož důsledkem jsou oběti i na civilistech. Branná povinnost je legitimním nástrojem obrany státu jeho občany, zároveň však platí, že demokratické země většinou umožňují vykonání náhradní civilní služby z důvodu výhrady svědomí nebo náboženství. Je proto přesvědčen, že v jeho individuálním případě je odepírání nastoupení vojenské služby relevantní ve vztahu k udělení mezinárodní ochrany. Pokud jde o skutečnost, že v případě žádosti o mezinárodní ochranu odůvodněných strachem z nástupu do přímého vojenského konfliktu, není rolí správního orgánu pouze žádost odmítnout, a to s odůvodněním, že se nejedná o azylově relevantní důvod. Konstatoval, že např. Pokyny UNHCR o mezinárodní ochraně z roku 2004 týkající se žádostí o azyl založených na náboženství, v bodu 26 uvádějí: v případě povinné vojenské služby může být status uprchlíka dán, pokud je odmítání sloužit založeno na skutečném politickém, náboženském nebo morálním přesvědčení nebo pádných důvodech svědomí. Žalobce dále citoval z rozsudku NSS č. j. 5 Azs 29/2019-36, dle něhož podle článku 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice může být za pronásledování mimo jiné považováno trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v článku 12 odst. 2 této směrnice. Citoval rovněž z rozsudku Soudního dvora Evropské unie ve věci C-472/13, v němž byl vyložen článek 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice tak, že za pronásledování lze považovat také trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající do doložek o vyloučení uvedených v článku 12 odst. 2 směrnice, např. zločiny proti míru, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti atd. V uvedeném rozsudku se rovněž konstatuje, že nesouhlas s vedením určitého konfliktu nebo se samotnou konkrétní ozbrojenou operací z důvodu domněnky, že během konfliktu jsou porušována základní lidská práva, může být také hodnocen jako politický názor. Dle žalobce i v jeho případě dochází k jasnému ohrazení se proti případné participaci na vojenském konfliktu, během kterého by došlo k páchání závažných zločinů, s nimiž on samozřejmě nesouhlasí. Tento důvod žádosti o mezinárodní ochranu žalovaný naprosto přehlédl a vypořádal se s ním pouze odkazem na 25 let starý rozsudek a konstatoval, že Ukrajinu lze považovat za bezpečnou zemi původu, ačkoliv on jasně uvedl, že by mu mohlo hrozit vězení, pokud by do bojů nenastoupil. Žalovaný pochybil i v tom, že nezajistil potřebné podklady pro vydání rozhodnutí. Žalovaný si neobstaral žádný podklad, který by potvrzoval nebo vyvracel jeho tvrzení o tom, že v případě odmítnutí nastoupení do konfliktu, by mohl být uvězněn.
2. Žalobce dále konstatoval, že dalším důvodem jeho žádosti byly vysoké dluhy na Ukrajině. Žalovaný dospěl k závěru, že dluhy jsou azylovým důvodem zcela irrelevantním. Namítal,

že informace, z nichž žalovaný vycházel, jsou zcela obecné a nevypovídají nic o faktické možnosti nalezení účinné pomoci v případě jakýchkoli problémů, které jsou spojeny právě s vyhrožováním při nevrácení dluhů. Žalovaný pominul jeden ze zásadních rozsudků ve věci mezinárodní ochrany č. j. 4 Az 8/2019-79 Městského soudu v Praze, v němž soud poukázal na snížené možnosti ochrany státními orgány na Ukrajině. Žalobce vyslovil názor, že zařazení Ukrajiny na seznam bezpečných zemí nemá jakékoliv opodstatnění, jestliže je patrné, že úroveň právní ochrany je mizivá, zvláště pokud žalovaný neshromáždil informace o faktické ochraně, ale pouze o teoretickém působení státních orgánů, které by podle tamních zákonů měly poskytovat pomoc. Poukázal na to, že sám sdělil správnímu orgánu, že by mu státní orgány nepomohly, neboť jeho zaměstnavatel má na těchto orgánech známosti, a proto nemá smysl se na ně obracet. Právě známosti či korupce jsou další věci, které jsou na Ukrajině u státních orgánů všudypřítomné. Dle žalobce není pochyb o tom, že korupce na Ukrajině představuje jeden z nejzásadnějších vnitrostátních problémů současnosti. Nejedná se o nahodilé korupční incidenty, ale o zakořeněnou a dlouhotrvající charakteristiku fungování celého státu a jeho složek. Pro řadového občana je tato skutečnost nejvíce citelná v přístupu k jeho právům v souvislosti s jednáním policie a soudu.

3. Žalovaný v písemném vyjádření ze dne 20. 11. 2021 navrhl zamítnutí žaloby. Odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a vyslovil názor, že žalobce v průběhu správního řízení neprokázal, že v jeho případě nelze Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu.
4. Krajský soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen s.ř.s.), a dospěl k závěru, že v posuzované věci jsou podmínky pro prolomení zásady zakotvené v § 75 odst. 1 s.ř.s., podle něhož při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
5. Podle ust. § 2 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, pro účely tohoto zákona se rozumí bezpečnou zemí původu stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství, stát posledního trvalého bydliště, 1. ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo v § 14a, 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, 4. který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.
6. Ze soudní judikatury, která se týká prolomení obecného pravidla zakotveného v § 75 odst. 1 s.ř.s. a existujících výjimek z tohoto obecného pravidla, se podává (viz např. usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 7 Azs 79/2009-84), že jedna z výjimek plyne z práva na život a ochranu zdraví člověka, chráněných ústavou i mezinárodním právem (např. v článku 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Rozšířený senát k tomu poznamenal, že soud nemůže přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby či kasační stížnosti), že pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrozbou vážnou újmu v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Pokud má tedy např. soud k dispozici poznatky o tom, že žadateli je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non – refoulement

a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být vůbec výslovně namítána, konec citace. Krajský soud dále na posuzovanou věc aplikoval závěry Nejvyššího správního soudu uvedené v rozsudku č. j. 10 Azs 537/2021-31 ze dne 10. 3. 2022, v němž se NSS zabýval otázkou, zda a za jakých okolností má povinnost vzít v potaz válku na Ukrajině, která vypukla během řízení o kasační stížnosti, pro účely přezkumu rozhodnutí o mezinárodní ochraně. Stejně jako v tomto případě se jedná o státního občana Ukrajiny. Krajský soud dále na projednávanou věc převzal závěry Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 10 Azs 537/2021-31 ze dne 10. 3. 2022. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl, že jistě i v nynější věci bylo možné stěžovatele odkázat na to, aby podal novou žádost o mezinárodní ochranu. V sázce je však na rozdíl od věci sp. zn. 8 Azs 27/2012, ochrana života stěžovatele, nikoliv „jen“ ochrana rodinného a soukromého života. Azylový příběh stěžovatele nezakládá na první pohled žádost zjevně nedůvodnou. Nynější situace na Ukrajině je nadto, jak již NSS podotkl výše, bezprecedentní. Nedá se srovnávat s ničím, čemu doposavad azylová judikatura NSS čelila. Na Ukrajině probíhají intenzivní boje, miliony ukrajinských uprchlíků již dorazily do Evropy či jsou na cestě. Rovněž české orgány řeší potřeby velkého množství uprchlíků z Ukrajiny, zajišťují jejich pobytový titul a otázky související. Právě proto také vláda dne 2. 3. 2022 přijala – z důvodu nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu – usnesení o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky (č. 43/2022 Sb.). O dva dny později přijala Rada EU rozhodnutí 2022/382, kterým stanovila, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny a zavedla jejich dočasnou ochranu. Za této specifické situace není namístě odkazovat stěžovatele na možnost podat si novou žádost o mezinárodní ochranu. NSS v tomto ohledu přihlédl k obsahu žádosti stěžovatele (která nebyla na první pohled zjevně nedůvodná) a k podobě rozhodnutí žalovaného. Žalovaný totiž založil své stručné rozhodnutí jen na tom, že Ukrajina je tzv. bezpečnou zemí původu. Proto se ani blíže tvrzeními stěžovatele nezabýval. Ovšem nejpozději od 24. 2. 2022 padá výchozí téze žalovaného, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu [ve smyslu definice bezpečné země původu v § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu]. Vyhlášku č. 328/2015 Sb., která v § 2 uvádí Ukrajinu mezi bezpečnými zeměmi původu, nelze nadále ve vztahu k Ukrajině použít, konec citace. Krajský soud v dané věci dospěl k závěru, že od 24. 2. 2022, kdy došlo k vojenskému útoku Ruské federace vůči Ukrajině a boje probíhají v různých částech Ukrajiny, přičemž vojenskou agresí a válečnými operacemi je postiženo i civilní obyvatelstvo, které je tak postiženo trvalým rizikem vážné hrozby porušení jeho práv zaručených v článku 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právo na život, zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání), nelze Ukrajinu v současné době možné považovat za bezpečnou zemi původu a závěry žalovaného v napadeném rozhodnutí ze dne 13. 10. 2021 proto nelze akceptovat. S ohledem na tento stěžejní právní závěr bylo nadbytečné posuzovat jednotlivé žalobní námitky.

7. Krajský soud z výše uvedených důvodů zrušil rozhodnutí žalovaného podle § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. a věc vrací žalovanému k dalšímu řízení podle § 78 odst. 4 s.ř.s. Žalovaný v dalším řízení musí respektovat, že vyhlášku č. 328/2015 Sb., která v § 2 uvádí Ukrajinu mezi bezpečnými zeměmi původu nelze nadále ve vztahu k Ukrajině použít. Žalovaný se bude muset zabývat námitkami žalobce stran jeho tvrzení o nebezpečí, které mu má hrozit ze strany ukrajinských orgánů a žádost žalobce musí posoudit ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany, přičemž bude vycházet z aktuální situace na Ukrajině panující.

[Zadejte text.]

8. Podle ust. § 60 odst. 1 s.ř.s. soud nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobci, který měl ve věci zcela úspěch prokazatelně v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Brno, Moravské náměstí č. 6. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 29.03.2022

Mgr. Jarmila Úředníčková
samosoudkyně